

Accolade

*Nieuwsbrief van de Souvereine Orde van Sint Jacob in Holland
Nummer 3 van de 18de jaargang, september 2025*

Redactioneel

Als deze Accolade in uw IN-box terecht komt, daar waar u uw mailberichten ontvangt, zijn wij nog maar een paar weken verwijderd van de eerstvolgende ridderdag. Dit jaar wordt deze dag op zaterdag 27 september georganiseerd, zoals altijd op onze vertrouwde locatie, restaurant Belvédère te Schoonhoven. Inmiddels heeft u de uitnodiging per mail ontvangen en zo niet, neem dan even contact op.

Het wordt een gedenkwaardige bijeenkomst, want dit keer zullen niet minder dan vijftwintig leden tot ridder geslagen worden. Om het ook qua tijdsplanning in de hand te houden zal het ceremoniële gedeelte een aangepast karakter krijgen. Maar voor de rest blijft het natuurlijk een dag van ontmoeting, gezelligheid en informatie inclusief de gebruikelijke borrel met uitzicht op de Lek en een hele goede maaltijd. Heel belangrijk is dat u zich tijdig aanmeldt! Meer over de ridderdag verderop in deze Accolade.

1. In Memoriam Dame Joke Buffing

Onze dierbare Dame Joke Buffing-Groot is heengegaan op 12 mei 2025. In 2004 werd zij in de

Orde opgenomen. Al die jaren heeft zij zich dienstbaar gemaakt. Ondanks veel tegenslag in haar leven was zij altijd optimistisch en vrolijk. Zij heeft een gelukkige tijd gehad met Emeritus Grootmeester Marinus van Aalst, totdat deze in 2009 overleed. Ondanks haar hoge leeftijd gaf zij nog kinderen les en werkte dagelijks voor de stichting Jan Steen.

Het kapittel heeft zij vele jaren bij gestaan als penningmeester en secretaris. Uit erkentelijkheid daarvoor ontving zij de Orde van Verdienste.

Kalligraferen was haar hobby en het archief heeft zij zorgvuldig beheerd.

Het is heel jammer dat wij afscheid van die bescheiden Joke moesten nemen. Zij droeg altijd trots de ordeversierselen. We zullen je missen lieve Joke.

Albert de Bruijn

2. Ridderdag zaterdag 27 september aanstaande in Schoonhoven

Zaterdag 27 september is het weer zover, de belangrijkste dag in het jaar van de Souvereine Orde van St Jacob in Holland, de ridderdag! Zoals gebruikelijk vindt deze plaats in Hotel Belvedere te Schoonhoven.

De bijeenkomst begint als gebruikelijk met een ontvangst annex informeel samenzijn. Daarna volgt een kennismaking met de gouverneur/beschermheer van de Orde, ZDH prins Georg zu Bentheim und Steinfurt en zijn zoon ZDH prins Max zu Bentheim und Steinfurt, de plaatsvervangend gouverneur. Na de lunch en de uitvoering door een harpiste komen wij bij het belangrijkste moment van de dag, de investituur van de nieuwe ridders. Dit keer zijn er zowel Nederlandse als buitenlandse nieuwe ridders en dames. De investituur wordt gevolgd door een receptie (borrel) om de mogelijkheid tot feliciteren te creëren. De dag wordt feestelijk afgesloten met een galadiner.

Het galadiner, de investituur en receptie zijn belangrijke momenten voor de Orde en om die reden vragen wij iedereen dan ook om gepast gekleed te verschijnen. Dit houdt in: heren in (naar keuze) rokkostuum, smoking, militair uniform, highland dress of donker pak met stropdas en de dames in gala jurk. Mocht u nog het een en ander willen bestellen kan dat – uiteraard desgewenst en uiteraard op eigen kosten - bij ons huisatelier Quality Tie - dat snel, goed en netjes geprijsd werkt en o.a. ook onze nieuwe mantels maakt. De adresgegevens vindt u in deze Accolade op pagina 5.

Wij zouden het, in verband met de bestellingen en planning, prettig vinden als u vòòr 5 september aanstaande zou willen melden of u aanwezig bent en zo ja met hoeveel personen. Ook verzoeken wij u om het deelnemersbedrag van € 90,00 p.p. vòòr 15 september over te willen maken. U kunt alles terugvinden in de uitnodiging voor de ridderdag, die u per email inmiddels al heeft ontvangen.

3. Dat bestaat ook! Het Sint Jacobus Gilde in Zeeland (N.B.)

Het Sint Jacobus Gilde uit het Brabantse dorp Zeeland (gemeente Maashorst) is in 1475 opgericht en bestaat dit jaar dus maar liefst 550 jaar. Dat was onlangs voor Koning Willem Alexander reden om het gilde te onderscheiden met de Koninklijke Erepénning. Het gilde mocht zich sinds 1984 ook al een Pauselijk Gilde noemen, en is nu dus één van de weinige, zo niet het enige gilde in Nederland, dat zich zowel Koninklijk als Pauselijk mag noemen.

Het Sint Jacobusgilde, thans een schuttersvereniging, bestaat al minstens vanaf de 15e eeuw. Destijds was het een broederschap, die de bescherming van huis en haard tot taak had. Het oudste schriftelijk document dateert uit 1614, terwijl het oudste bewaarde koningsschild uit 1646 stamt. Tijdens een brand in 1944 zijn de meeste bescheiden van het gilde in vlammen opgegaan. Het is dus niet alleen onze eigen organisatie, de Souvereine Orde van Sint Jacob in Holland, waarbij het archief in het meest recente oorlogsgeweld verloren is gegaan.

Op Tweede Pinksterdag verraste burgemeester Hans van der Pas de organisatie met de hierboven genoemde hoge onderscheiding tijdens de vijftigste strijd voor de titel van Gildekoning. Dit meldt het Udens Weekblad op 10 juni jl.

4. De Souvereine Orde Sint Jacob in Holland als pop-up

Voorspellen is moeilijk, vooral als het over de toekomst gaat. Dat is misschien een beetje een flauwe uitdrukking, een pleonasme zou je kunnen zeggen. Hetzelfde geldt voor de opmerking dat we niet zo makkelijk in het verleden kunnen kijken, vooral niet als het over geschiedenis gaat. Ook een open deur. Jammer is het wel. Jammer is het bij voorbeeld dat we tot op de dag van vandaag niet helder hebben wat het lot van onze Souvereine Orde was, onmiddellijk na de overgang – na het overlijden van de jonge Graaf Jan I van Holland – van het Hollandse gravenhuis naar het Huis Henegouwen.

Wat we wel weten is dat de Orde op de een of andere manier – onopvallend, ondergronds – heeft voorbestaan. Bijna elke vijftig jaar na de dood van Jan I verschijnt er namelijk wel een getuigenis over het bestaan van de Orde. Daarover een andere keer meer, maar voor een mooi overzicht kan iedereen onze eigen website raadplegen, onder het tabblad Geschiedenis.

Onlangs kregen wij de aantekeningen onder ogen van de Hoge Raad van Adel van 15 maart 1815, gevoegd bij het Koninklijk Besluit van 29 september van hetzelfde jaar, waarbij de Orde van de Nederlandse Leeuw werd ingesteld door Koning Willem I. Daarin wordt een weerslag gegeven van de discussies, die vooraf gingen aan de instelling van de Orde van de Nederlandse Leeuw. In deze discussies stonden de “noordelijke” en “zuidelijke” partijen in het gloednieuwe Koninkrijk der Nederlanden recht tegenover elkaar. De Republiek der VII Verenigde Nederlanden had nooit een orde van verdienste gekend, maar nu dan toch het moment was aangebroken om iets dergelijks op te tuigen, wilden de “noorderlingen” graag een link leggen met het eigen roemvolle verleden. Logischerwijze kwamen zij daarbij uit op de door Floris V ingestelde Orde van Sint Jacob. De “zuiderlingen” daarentegen vonden dat maar niets en bepleiten op hun beurt een variatie op de ooit door keizer Karel V ingestelde Orde van het Bourgondische Kruis. Een compromis diende zich niet aan. Als een echte koning hakte Willem I de knoop door, met als resultaat de Orde van de Nederlandse Leeuw. Maar zelfs onze ordeketting is in de parlementaire stukken nog terug te vinden!

5. Serie publicaties “Maskerades in de 19de eeuw met het Hollandse gravenhuis als thema”

Zoals bekend streeft de Sectie Historisch Onderzoek "Hollant" er naar om elk jaar een publicatie te laten verschijnen waarin een aspect van de Hollandse historie nader wordt uitgewerkt: de z.g. STUDIA HISTORICA HOLLANDIAE. In 2024 luidde de titel van de uitgave: “Rooms-koning graaf Willem II van Holland wordt burger van Utrecht”, met als ondertitel “Een gekostumeerde

optocht ter viering in 1841 ter gelegenheid van het 25jarig bestaan van de Herstelde Hogeschool te Utrecht”. Met dit evenement werd de intocht van de Hollandse graaf in de stad Utrecht groots en feestelijk herdacht. De Studia Historica Hollandiae geeft dit jaar een tweede deel uit in deze serie. De uitgave is digitaal (als PDF) gratis op te vragen bij de redactie. Voor leden van de Orde is een exemplaar beschikbaar op de ridderdag in september.

6. De burcht Wijdenis van Graaf Floris V teruggevonden

Na maandenlang duiken op dezelfde plek in het Markermeer, weet een groep hobbyduikers het nu zeker: ze hebben de resten gevonden van kasteel Wijdenes. Dat meldde de NOS een dezer dagen. Het voormalige kasteel lag nabij het dorp Wijdenes in de Nederlandse gemeente Drechterland. Na de strijd tussen de West-Friezen en de graven van Holland in de 13e eeuw lukte het graaf Floris V na een mislukte poging in 1272 om in 1282 de West-Friezen te onderwerpen, waarna een aantal dwangburchten werden gebouwd. Eén van die burchten is het bekende kasteel Radboud in Medenblik (zie bijgaande foto). Een andere burcht was ergens gelegen ten zuiden van Wijdenes, maar waar precies wist niemand. Men ging er van uit, dat waarschijnlijk ergens buitendijks, in het huidige Markermeer, de undamenten te vinden zouden moeten zijn. Waar voorheen een 'wijde nes' lag, ligt sindsdien een rechte dijk.

Van 1996 tot en met 1998 is er onderwater archeologisch onderzoek gedaan waarbij op een zandplaat ongeveer 250 meter uit de kust twee stroken grote middeleeuwse bakstenen (kloostermoppen) werden gevonden die zouden kunnen wijzen op resten van het vroegere kasteel. In 2024 en 2025 hebben duikers ter plekke verder onderzoek gedaan met moderne sonarapparatuur. Uiteindelijk is augustus 2025 de definitieve locatie vastgesteld.

7. Sponsoring van goede doelen door de Orde

De Pannenkoekenboot is een bekend gegeven in de Amsterdamse Haven. Gewoon om een rondvaart te maken, te huur als bedrijfsuitje of als onderdeel van een charitatief evenement.

Op 11 augustus j.l. is de boot uitgevaren voor een aantal door Humanitas geselecteerde gezinnen die in financieel moeilijke omstandigheden verkeren. Sociaal maken een aantal van deze gezinnen ook nog eens een moeilijke periode door wegens het herbeleven van traumatische ervaringen. Het betreft vooral buitenlandse inwoners van

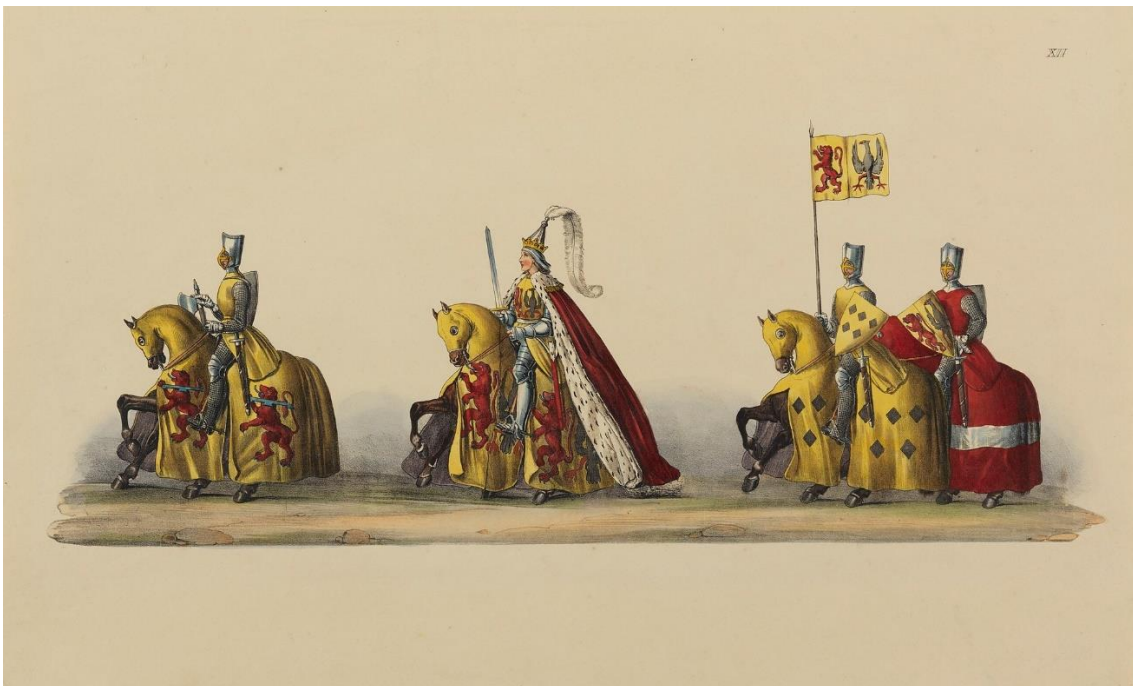
Amsterdam die trachten te integreren. Een twee uur durende tocht over het IJ werd voor ouders en kinderen onvergetelijk gemaakt door de verwennerij van onbeperkt gratis pannenkoeken eten met aanvullende drankjes. De Orde heeft een bijdrage (€ 350,-) bijgedragen om deze dag te verwezenlijken.

Quality Tie

Buitenrustlaan 29, 2012 BL Haarlem

telefoonnummer 0031(0)232026707

Accolade. Nieuwsbrief van de Souvereine Orde van Sint Jacob in Holland

De redactie van Accolade bestaat uit Floris de Boer, Albert de Bruijn, Gert Kol, John Ooms en Michiel Schillhorn van Veen. De redactie verwelkomt bijdragen van leden. Accolade komt in principe elk kwartaal uit. Naast Accolade verschijnt er jaarlijks een publicatie van de Sectie (voorheen stichting) Historisch Onderzoek "Hollant" (SHOH). Tot en met 2023 werd daarvoor de aanduiding "Nieuwsbrief" gebruikt. Vanaf 2024 is deze naam veranderd in: "Studia Historica Hollandiae". De site van de Orde is: [Orde van Sint Jacob](#).

Bijlage: De ontwikkeling van de ridderslag

Om u een indruk te geven heb ik een klein overzicht gemaakt van de ontwikkeling van de ridderslag.

De ridderslag is een van de bekendste rituelen uit de middeleeuwen. Het was het plechtige moment waarop een jonge edelman de overgang maakte van leerling-krijger tot volwaardig ridder. Hoewel we vandaag de dag vooral denken aan romantische taferelen uit ridderromans of films, ligt er achter dit gebruik een lange en gelaagde geschiedenis die de ontwikkeling van de middeleeuwse samenleving zelf weerspiegelt.

De wortels van de ridderslag gaan terug tot de vroege middeleeuwen, toen de Karolingische vorsten hun krijgers letterlijk 'met wapens bekleedden'. Aanvankelijk was dat niet meer dan een praktische handeling: de jonge edelman kreeg het zwaard omgegord en werd zo toegelaten tot de krijgerselite. In deze vroege periode lag de nadruk vooral op het militaire aspect en minder op symboliek of religieuze betekenis.

Rond de elfde eeuw verandert dat beeld. De samenleving raakt doordrongen van religieuze waarden, en die beginnen ook het ridderwezen te kleuren. De ridderslag krijgt nu liturgische elementen: een nachtwake in de kerk, biecht, gebed en misbezoek. Ook ontstaat dan het gebruik van de bekende symbolische tik of slag op de schouder of nek – de colée – die de ridder eraan moest herinneren dat zijn kracht niet alleen voor eigen gewin bestemd was, maar in dienst van God, zijn heer en de zwakken. Tevens werd dit gezien als de laatste slag die een ridder tot schande kon zijn en als een laatste boetedoening. Het ideaal van de Miles Christi, de soldaat van Christus, komt zo in de praktijk tot uitdrukking. Denk hierbij bij voorbeeld aan de Maltezer Orde of de Tempeliers.

In de twaalfde en dertiende eeuw raakt de ridderslag steeds meer ingebed in de cultuur van adel en hof. Het wordt niet alleen een persoonlijke overgang, maar ook een publiek statussymbool. Romanciers zoals Chrétien de Troyes beschrijven hoe hun helden pas na de ridderslag werkelijk deel uitmaken van de ridderlijke wereld van eer en trouw. Ook in handboeken zoals het *Ordene de Chevalerie* wordt de ceremonie voorgesteld als een hoogtepunt van sociale en morele verheffing. De ridderslag is daarmee niet louter meer een militair gebruik, maar ook een ritueel dat de waarden van een hele stand bevestigt. Denk hierbij aan onze eigen Orde van St Jacob in Holland.

Tegen de veertiende en vijftiende eeuw is de ceremonie tot in de puntjes uitgewerkt. Ridderslagen vinden plaats aan het hof, tijdens toernooien of op het slagveld, vaak in aanwezigheid van vorsten en hoge edelen. Ze worden gebruikt om trouw te belonen, prestige uit te stralen of politieke netwerken te smeden. Ook ontstaan ridderorden zoals de Orde van de Kousenband in Engeland (1348) en de Orde van het Gulden Vlies in de Bourgondische Nederlanden (1430), waarin de ridderslag een nog formeler en exclusiever karakter krijgt. De religieuze dimensie blijft aanwezig, maar de ceremonie krijgt steeds meer een wereldlijk en politiek gezicht.

Wanneer de vroegmoderne tijd aanbreekt, verandert de betekenis van de ridder ingrijpend. Het tijdperk van vuurwapens en beroepslegers breekt aan en de ridder verliest zijn rol als kern van de oorlogsvoering. Toch verdwijnt de ridderslag niet. Integendeel, koningen als Hendrik VIII van Engeland, de Franse koningen, Duitse vorsten en de Habsburgse keizers zetten de ceremonie bewust in als een middel om hun macht en gunst te tonen. In veel Europese landen blijft de ridderslag bestaan als een symbolische onderscheiding, nauw verbonden met ridderorden en hofcultuur.

Tot op de dag van vandaag leeft deze traditie voort. In het Verenigd Koninkrijk wordt iemand nog altijd door de vorst met een zwaard “geslagen” tot ridder – een ceremonie die in essentie teruggaat op die middeleeuwse *adoubement*. Ook andere landen hebben vergelijkbare eerbewijzen, vaak in de vorm van ridderorden die hun wortels in de middeleeuwen hebben. Wat ooit begon als een praktische overgang naar een krijgersfunctie, is daarmee uitgegroeid tot een eeuwenoud ritueel dat status, eer en erkenning symboliseert en tegelijkertijd een levensstijl vraagt die eerlijk, behulpzaam en dienend is naar anderen en de samenleving toe.

Zo vertelt de geschiedenis van de ridderslag niet alleen iets over het verleden van de ridderstand, maar ook over de blijvende kracht van symbolen. Waar ooit de klap met het vlakke zwaard herinnerde aan plicht en nederigheid, staat ze nu voor maatschappelijke verdienste en koninklijke waardering. Een middeleeuws gebruik dat, in veranderde vorm, verrassend levend is gebleven.

Gert Kol